

La BaROnESa Y LoS PoBrES RicOs

La crisis está afectando hasta a la mismísima baronesa Thyssen. La pobre, se ha visto obligada a vender uno de los cuadros de su colección privada por casi 28 millones de euros para poder tener liquidez. Tiene mucho patrimonio pero poco dinero y ya no puede mantenerse. Ha de costear sus múltiples mansiones, de un valor imposible de tasar, también sus coches de lujo, su Rolls-Royce de 400.000 euros, su velero "Mata Mua", cuyo mantenimiento viene a estar en unos cuantos -bastantes- cientos de miles de euros anuales... Es lo que tiene el ser rico. Es una lata: tienes mucho patrimonio pero poco dinero. Entre sueldos, mantenimiento y gestiones, la señora baronesa tiene un presupuesto de casi 500.000 euros mensuales. Casi nada!. La misma cantidad que se ahorrará este año la Generalitat de Catalunya al hacer desaparecer las subvenciones de Justicia a partir de junio.

Pero la baronesa, por poco que tenga en efectivo, no se verá nunca en una situación límite, como nos estamos viendo la gente de a pie y algunas entidades sociales.

Muchas ONG's están ya al límite. Estamos presenciando cómo muchos proyectos que llevan años funcionando se cierran, e incluso cómo se ven obligadas a cerrar algunas de estas entidades sociales. Los recortes han llegado a las subvenciones públicas. Ya no se convocan muchas de ellas, y tampoco se pagan otras que ya están aprobadas y concedidas. En esta situación, las entidades van tirando de reservas o se ven obligadas a pedir créditos a la espera de los pagos que no llegan. Encima, la administración les culpabiliza: ¡claro, es que hay que

buscarse la vida en lo privado! ¡no se puede estar viviendo eternamente de subvenciones públicas! También muchos ciudadanos están en situación límite: sin patrimonio y sin liquidez. La crisis económica y financiera está llegando a todos y vivimos ya una auténtica crisis social, ya que el impacto de la crisis es evidente para los que ya vivían en exclusión y pobreza, pero está causando un grave empobrecimiento de grupos sociales considerados hasta ahora "integrados". Todos somos ya vulnerables y podemos vernos atrapados en la crisis y sin nada. Ante esta situación, el gobierno y el Estado sólo piensan en salvar su pellejo y el de sus amigos. Nos han dejado apealeados y solos; parecen pensar: ¡ya se apañarán!. Pues bien, eso está pasando. Una auténtica revolución y rebelión está en marcha. Ante el abandono de nuestros políticos se está despertando la solidaridad, que la teníamos algo dormida.

Vecinas que ponen un plato más en la mesa, gente acogiendo en su casa a otros que no son de la familia, médicos que operan gratis, maestros poniendo de su bolsillo material para actividades con los niños; personas que, aunque no estén afectadas, salen a cientos a la calle impidiendo los deshaucios de familias,

bancos del tiempo donde la gente intercambia sin dinero, asociaciones de vecinos echando una mano de manera desinteresada a personas del barrio que nunca pensaron que se verían sin trabajo y sin dinero...

Ayuda mutua, solidaridad, reciprocidad, humanidad... Ese es nuestro patrimonio, aunque nuestra liquidez esté temblando.

¡Qué lastima que la baronesa esté tan sola!

SenSE ReINsERCIó No Hi ha REhAbILiTaCIó

Els ajustos han arribat a casa nostra. La Generalitat no donarà aquest any subvencions a les entitats socials que treballem per la rehabilitació de presos. Les entitats socials que col·laboraven amb el Departament de Justícia van ser informades, aproximadament a meitat del mes de maig, de que, a partir de l'1 de juny de 2012 no rebran cap subvenció per a la continuïtat dels programes que es desenvolupen per afavorir els processos d'inserció de les persones privades de llibertat.

Per altra banda, ja han dit també que possiblement no convocaran subvencions pels propers anys i ni tan sols han aclarit com s'ho faran per cobrir el cost dels serveis prestats des de l'1 de gener d'enguany. Tampoc és novetat, ja que fa anys que ens tenen acostumades a cobrar tard i malament.

La mesura afectarà a programes d'acollida residencial com el nostre, però també a programes d'atenció educativa, rehabilitació de drogodependències, assessorament als presos, atenció de salut mental, mediació cultural, formació i activitats de lleure, cultura i esports, dins i fora de la presó, obligant a donar per acabats alguns programes de reinserció social amb més de 10 anys d'antiguitat. Fins i tot algunes d'aquestes entitats socials es veuen abocades a tancar, ja que no podran afrontar el cost dels serveis prestats durant el primer semestre de 2012, ni el cost de la indemnització dels professionals.

No es tracta doncs d'una retallada, sinó de supressió i desaparició dels programes de rehabilitació i reinserció en l'àmbit penitenciari que portaven a terme unes 94 entitats socials.

Això, afegit a la incertesa i fragilitat econòmica que vivim des de fa mesos la majoria d'associacions i entitats socials, fa que la situació sigui ja límit per a la majoria.

L'Associació Lligam porta vint anys donant acollida a dones preses. Som una entitat amb molta experiència; prova d'això és que en tot aquest temps hem ates més de 350 dones i hem realitzat més de 32.000 atencions. El fet de poder venir a la casa d'acollida ha suposat poder oferir un sostre on viure però, sobre tot, hem ofert un espai de llibertat fora de la presó. Senzillament hem sigut per a elles una finestra al món, al món real, i un pont "de l'acollida a la inserció", tal i com ens agrada dir a nosaltres.

Ara tot queda aturat i estem preocupades pel nostre futur. Treballar per a la reinserció de les dones preses ha estat, des de sempre, la nostra vocació i la nostra raó de néixer i de ser. Ens sentim una mica desorientades, amb la identitat una mica perduda, però és segur que sabrem i podrem recuperar-nos, malgrat tot.

Però, el que ens preocupa més és tot el teixit social i associatiu que es trenca i sobre tot totes les persones privades de llibertat per a les que ja no s'obriran oportunitats fora. L'Administració ens deixa sols davant una responsabilitat que també li toca i, com ha dit la presidenta de la Taula del Tercer Sector, formada per més de 4.000 entitats, *"S'ha tocat os. S'abandonen a les persones que atendien els programes de reinserció i s'abandonen a les entitats que prestaven aquest servei"*.

Sense cap dubte, la supressió de les subvencions vulnera els drets dels presos i la pròpia Constitució que en el seu article 25.2 diu literalment: *"Les penes privatives de llibertat i les mesures de seguretat restaran orientades vers la reeducació i la reinserció social... El condemnat que estigués complint pena de presó (...), tindrà dret a un treball remunerat, als beneficis corresponents de la Seguretat Social i a l'accés a la cultura i al desenvolupament integral de la personalitat."*

Sense aquests objectius, sense destinar diners a la reinserció, en què es convertiran les presons catalanes?. Quan els presos sortien dels centres penitenciaris es trobaven fora amb la realitat: afrontar problemes, prendre decisions, haver de buscar una feina, responsabilitzar-se de les seves coses, l'alegria de la llibertat i la por de tenir-la... Com ho faran ara? Ells diuen que ja faran la reinserció a dins de les presons, que *"el model no es retalla"*, que hi ha almenys 500 professionals a les presons treballant en això, però, com es pot integrar a la gent al medi comunitari sense medi comunitari? I, quin suport tindrà la gent quan surti de presó?

Des d'ECAS (Entitats Catalanes d'Acció Social) ho veuen molt clar: *"el Govern de la Generalitat condemna a l'extinció les polítiques de*

reinserció i rehabilitació en l'àmbit penitenciar". Això suposa, sense cap dubte, dinamitar un model de reinserció que funcionava i retornar a un model carcerari i assistencial. Fa gairebé un any ens enviaven un preciós fullet: *"El model de rehabilitació a les presons catalanes"* on el Director General de Serveis Penitenciaris insistia en el pròleg: *"El nostre objectiu prioritari serà mantenir el model penitenciar català, i això vol dir mantenir l'aposta rehabilitadora de la pena de presó"*. Doncs bé, de tot això no queda res; s'ha trencat el model.

A la desaparició de les subvencions hem d'afegir altres mesures que s'han pres i que no hem d'oblidar. Per exemple la reducció del 15 % de la jornada laboral i de sou del personal interí de tractament, que *"està provocant un alentiment en els programes encaminats precisament a la seva reinserció, i un retard en els permisos, fets que augmenten el neguit i la frustració per part dels interns"* segons paraules de Justícia i Pau.

Un altre exemple. Per més que quan ells ens han comunicat que no hi hauria subvenció l'han justificat dient que el primer de tot era assegurar el menjar als presos, també han retallat en alimentació. Han suprimit el berenar que fins ara rebien els interns i s'han reduït els menús especials en dates assenyalades i dies festius. Ara només en tindran per Nadal i Cap

d'Any. Per altra banda s'ha reduït un 2% la quantitat de menjar.

Encara un altre exemple més: la supressió dels acords entre Justícia i la UNED per tal d'impulsar els estudis universitaris a les presons, que deixa sense aquest instrument de formació i de millora personal a una part important de les persones empresonades.

Com ja ha expressat Justícia i Pau al seu comunicat de juliol, *“Totes aquestes mesures van en detriment d'unes persones que, majoritàriament, tenen una salut precària i procedeixen d'entorns familiars i socials desestructurats, i que necessiten totes elles reforçar els programes de suport, rehabilitació i reinserció”*.

Diuen que no hi ha diners, que han d'estalviar, però no fan bé els comptes. Amb la supressió de les subvencions a partir de l'1 de juny la Generalitat preveu estalviar-se mig milió d'euros en el 2012. L'estalvi econòmic és ridícul en relació al pressupost de la Conselleria de Justícia i suposa menys d'un 0,3% del total. Segur que els diners que s'estal-

vien serviran ara per pagar els totxos dels nous centres penitenciaris.

S'obliden que les mesures penals alternatives tenen menys cost que la reclusió en centres penitenciaris —entre un terç i la meitat, segons diferents càlculs— i que redueixen en un 12% la reincidència. L'any passat els programes de reinserció van atendre unes 6.500 persones preses i van costar 2,2 milions d'euros. Ara tindrà un cost de 8,4 milions d'euros tenint en compte que el cost persona/any en centre penitenciari és d'uns 30.000 euros.

Amb aquestes retallades s'està provocant, tal i com insisteix la Taula del Tercer Sector: *“ més inseguretat, una saturació de les presons i més despesa pública”*.

El que està clar és que les persones que tenen ganes de canviar de vida i sortir endavant després de la presó deixaran de tenir oportunitats. Una gran pèrdua social i econòmica.

AIXÒ No Va Bé

Més d'un 20% de pobresa, més d'un 20% d'atur (50% en el cas dels joves), gairebé un 30% d'abandonament prematur dels estudis, milers de famílies desnonades i, davant tots aquests indicadors de risc, una inversió en protecció social quasi cinc punts per sota de la mitjana europea. Aquestes són algunes de les dades que recull l'informe INSOCAT (*Indicadors socials a Catalunya en relació al context estatal i europeu*), elaborat per Entitats Catalanes d'Acció Social (ECAS) amb l'objectiu de proporcionar un marc de

referència que permeti actuar des del coneixement de la realitat socioeconòmica actual.

El document compara una sèrie d'indicadors consensuats en l'àmbit europeu i arriba a la conclusió de que s'està produint un creixement de la polarització social.

El primer indicador és la taxa de risc a la pobresa. Destaca l'augment progressiu des de l'inici de l'impacte de la crisi, l'any 2008. Actualment se situa en un 20%; es a dir, una de cada cinc persones viu en situació de risc

a la pobresa. Per altra banda, es trenca una tendència històrica: la població de més edat ja no és la més exposada a la pobresa, sinó que són els menors de 16 anys el col·lectiu amb major risc.

Segons l'estudi, un dels primers i més importants impactes de l'actual crisi ha estat sobre el mercat laboral, especialment en termes de destrucció de llocs de treball. En els darrers anys l'atur ha augmentat a un ritme vertiginós, amb un fort impacte en tota la població, però especialment en els joves. L'atur juvenil és el més elevat, situant-se en un 50% en el cas dels homes i un 46% en el de les dones. La tendència a l'augment també s'ha donat entre la població d'edat més propensa a la integració laboral –i suposadament menys precària– situant-se pràcticament en un 20% en les persones entre 25 i 54 anys.

Crida també l'atenció que les xifres d'atur de llarga durada a Catalunya i l'Estat espanyol doblen aproximadament les mitjanes europees, tant en el cas de la Unió Europea com de la Zona euro.

Pel que fa a l'habitatge, Les execucions hipotecàries a Catalunya han patit un

gran augment en tan sols tres anys. Des de finals de 2007 fins a principis de 2010 van passar de gairebé 1.000 trimestrals a 5.623, un augment de més del 500% en dos anys i mig. A finals del 2011 se n'han produït 3.500 trimestrals, més del triple que just abans de l'inici de la crisi.

Una altra cosa és clara: S'esta produint un augment clar de tots els indicadors de desigualtat de renda, especialment accentuat entre aquelles persones més riques i més pobres: els rics són cada vegada més rics i els pobres, cada vegada més pobres.

La inversió en protecció social, en canvi, és inferior a la mitjana europea i ha augmentat poc més d'un 3% en els 10 darrers anys: ni durant el període de bonança econòmica ni durant els últims anys de crisi –quan les demandes i necessitats socials s'han disparat– hem assolit el nivell mitjà de la Unió Europea (20% del PIB). És a dir, malgrat tenim possiblement les taxes més altes, la inversió en protecció social està per sota de la mitjana UE.

L'augment del nombre de famílies que viuen de la renda mínima d'inserció (PIRMI) és un dels termòmetres més contundents de la cruesa de la crisi econòmica. Aquesta prestació, creada el 1990 pensant en persones amb una situació d'exclusió social i econòmica molt severa, sense formació i amb dificultats per trobar feina, s'ha convertit en molts casos en l'única sortida. Les dades són força clares: del 2008 al 2011 s'ha triplicat el número de beneficiaris de PIRMI, ja que s'ha passat de 12.570 a 31.211. Al 2012 hem de parlar de poc més de 24.000 expedients vigents. No és que hagin baixat

les demandes sinó que s'han pres mesures i restriccions i s'ha modificat la llei endurint els requisits. Ja estan pensant que la xifra s'ha de reduir i ha de baixar a 18.000.

Encara afegirem un altre indicador més, que ens ofereix un altre estudi fet a Barcelona des de la Xarxa d'Atenció a les Persones Sense Llar. L'estudi està fet al mes de

novembre de 2011 i diu obertament que hi ha 2.791 persones sense llar a Barcelona. Això suposa que hi ha un 32% més que fa només dos anys.

Quedar-se al carrer ja no és una cosa marginal. És el resultat de sumar al fet de no poder fer front al cost del propi habitatge, l'exclusió continuada del mercat laboral, el deteriorament de les xarxes socials de suport, el trencament de les solidaritats familiars... L'increment de persones al carrer és un dels símptomes més visibles i greus de l'empobriment que està patint la majoria de la societat a causa de la crisi i de les mesures d'austeritat adoptades pels diferents nivells de govern d'aquest país.

PeNSaMiEnToS sOBRE La JuStIcIA

Por Anna Fortuna, Educadora de la CA

Desde que empecé a trabajar en el ámbito social con 19 años, han sido muchos los cambios e idas y venidas en este mundo que se rige por una legislación. Han sido muchas las personas que me han mostrado parte de sus trayectorias en el ámbito de la justicia y muchos los aprendizajes vividos...

Empecé a trabajar en una casa de acogida, donde unos de los programas que llevaban a cabo era el de prisión. Allí empecé a aprender que las sentencias privativas de libertad merecen una segunda oportunidad. Allí conocí a gente que me marcó de por vida. Personas que han rehecho su vida y otras que por circunstancias ya no están en este mundo y que tuvieron la oportunidad de ver algo diferente en su vida que no fuera una prisión.

Aunque en muchas ocasiones la queja era constante por estar limitadas en horarios y condiciones, todas éstas mujeres agradecían poder estar en una "casa", disfrutando de los acondicionamientos, del aire fresco de la calle y de la desconexión de la cárcel.

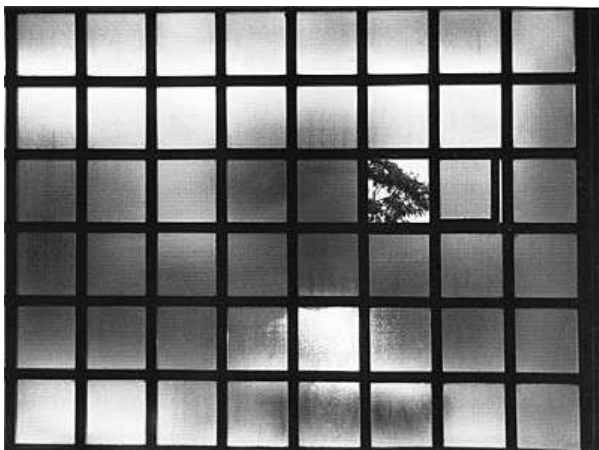
Más tarde tuve la oportunidad de trabajar con menores marroquíes, algunos sin relación alguna con prisión y otros que habían estado en centros cerrados. La diferencia entre unos y otros era abismal. En sus experiencias manifestaban que estar en un centro cerrado no era bueno, que no les había ayudado en nada y que normalmente no les solucionaba su situación, sino simplemente la alargaba hasta cumplir con la mayoría de edad y estar alejados de la sociedad. Aunque el centro donde estuve no era lo ideal tampoco, los chavales tenían ciertas oportunidades, tenían a personas con las que hablar, ver otros modelos y referentes y valorar otras posibilidades....

Otra experiencia que tuve fue estar en un Punt de Trobada, donde profesionales ayudaban a los padres y familias a llevar con más facilidad las separaciones, daban consejos sobre sus hijos y hacían hincapié al diálogo y comprensión. Aunque un juez hubiera dictado una sentencia, ese tan solo era el punto de partida, el trabajo real llega después cuando tienes que mediar entre dos partes en desacuerdo y hay un menor por medio.

Al tiempo volví a trabajar en otra casa de acogida, donde unos de los programas era el de justicia, aprendí que por más condena que pueda tener una mujer, por más delitos que haya cometido, todas y cada una tiene derecho a rehacer sus vidas.

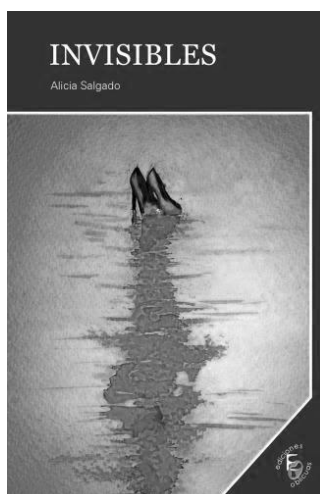
Así tras diez años de idas y venidas y pasando por diversas caras de la justicia, me paro a pensar....

Ahora que las subvenciones de Justicia están congeladas o que definitivamente ya no volverán...¿Donde quedan todas estas personas que han necesitado de profesionales externos?, ¿que han necesitado un apoyo fuera de las familias?, ¿donde queda el trabajo educativo que tanto necesitan muchas personas?.

¿Esto quiere decir que las personas que tienen sentencias condenatorias no tendrán oportunidad de poder rehacer sus vidas fuera de las cuatro paredes de prisión?, ¿que los menores que han tenido una vida desestructurada no tendrán otros modelos? o ¿Qué las familias que han de mantener una custodia compartida usaran un "parking" donde intercambiar a sus hijos?

Me duele pensar que tras tantos años de lucha, tras tantas reivindicaciones y esfuerzos. De dar pasos para que esta sociedad sea más justa y de poder dar más oportunidades, de montar proyectos para que las personas puedan tener otras posibilidades y pensar en una vida mejor y más digna.....que todo esto desaparezca el 1 de junio....

“Invisibles” de Alicia Salgado . Ediciones Oblicuas, 2012

Os presentamos este libro escrito por una voluntaria de la Asociación. Es su primera obra y narra, con toques de humor, algunas peripecias de Eva y sus amigas. Son mujeres de cuarenta y tantos años sumidas en una crisis existencial y atrapadas en un momento de sus vidas en el que creen que se están haciendo invisibles para los hombres y para la sociedad en general. Llenas de dudas, miedos y flaquezas, pero también de grandezas... conseguirán al menos no acabar siendo invisibles para ellas mismas. Este es el tema del que realmente habla el libro: de la propia invisibilidad, de la dificultad para saber quiénes somos y dónde estamos.

ENGRUNES D'hUMOR

Col.lABorA AmB NosAlTrEs

El nostre agraïment al suport d'entitats i administracions:

Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia

Però també a tots vosaltres pels vostres donatius al compte: **2013-0249-96-0200632127**